

© Ministry of Justice of the Czech Republic, www.justice.cz. [Translation already published on the official website of the Ministry of Justice of the Czech Republic.] Permission to re-publish this translation has been granted by the Ministry of Justice of the Czech Republic for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© Ministerstvo spravedlnosti České republiky, www.justice.cz. [Překlad již zveřejněný na oficiální webové stránce Ministerstva spravedlnosti České republiky.] Povolení k opětovnému zveřejnění tohoto překladu bylo uděleno Ministerstvem spravedlnosti České republiky pouze pro účely zařazení do databáze Soudu HUDOC.

RADA EVROPY

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

PÁTÁ SEKCE

VĚC KNEBL proti ČESKÉ REPUBLICĚ

(stížnost č. 20157/05)

ROZSUDEK

ŠTRASBURK

28. října 2010

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Rozsudek je v autentickém francouzském znění publikován na internetových stránkách Evropského soudu pro lidská práva v databázi HUDOC (www.echr.coe.int). Pořízený úřední překlad do českého jazyka není autentickým zněním rozsudku.

Ve věci Knebl proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (pátá sekce), zasedající v senátu ve složení

Peer Lorenzen, předseda,

Renate Jaeger,

Karel Jungwiert,

Rait Maruste,

Mark Villiger,

Isabelle Berro-Lefèvre,

Zdravka Kalaydjieva, soudci,

a Claudia Westerdiek, tajemnice sekce,

po poradě konané dne 5. října 2010,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 20157/05) směřující proti České republice, kterou dne 26. května 2005 podal Soudu pan Radan Knebl („stěžovatel“), občan České republiky, na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Stěžovatele zastupuje pan J. Vyroubal, advokát zapsaný v seznamu advokátů České advokátní komory. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec pan V. A. Schorm.

3. Stěžovatel namítal mimo jiné dobu trvání vazby, která byla několikrát bez dostatečných důvodů prodloužena, a tvrdí, že soudní přezkum tohoto opatření nebyl v souladu s požadavky Úmluvy.

4. Dne 3. března 2009 Soud prohlásil stížnost za částečně nepřijatelnou a rozhodl se oznámit vládě námitky stěžovatele založené na článku 5 odst. 3 a 4 Úmluvy. Na základě článku 29 odst. 1 Úmluvy se dále Soud rozhodl projednat přijatelnost a odůvodněnost stížnosti současně.

SKUTKOVÝ STAV

I. OKOLNOSTI PŘÍPADU

5. Stěžovatel se narodil v roce 1965, bydliště má v Ostravě.

A. Trestní řízení vedené proti stěžovateli

6. Stěžovatel byl dne 2. října 2003 zatčen a obviněn pro podezření ze spáchání trestného činu podvodu. Následující den byl vzat do vazby.

7. V období od října 2003 do června 2004 shromáždila policie velké množství listinných důkazů, z toho některé prostřednictvím Interpolu a na základě žádostí o mezinárodní právní pomoc při vyšetřování; rovněž bylo vyslechnuto mnoho svědků a jeden ze spoluobviněných stěžovatele, přičemž po dalším spoluobviněném bylo pátráno.

8. Dne 12. července 2004 byla obhajoba vyrozuměna, že ode dne 19. července 2004 jí bude umožněno prostudování spisu. Obhajoba této možnosti využila a studium spisu ukončila dne 23. září 2004.

9. Dne 1. října 2004 byl stěžovatel obžalován z pokusu trestného činu podvodu a z trestného činu podvodu.

10. V období mezi únorem 2005 a květnem 2006 proběhlo několik hlavních líčení před Krajským soudem v Ostravě. Z důvodu, že se opakovaně nedostavili někteří svědci, a kvůli nemoci jednoho ze spoluobviněných bylo hlavní líčení několikrát odročeno; dvakrát bylo hlavní líčení odročeno ze zdravotních důvodů na straně soudců. Dále v období mezi květnem 2005 a červnem 2006 rozhodovaly dvě soudní instance o námitkách podjatosti vznesených stěžovatelem.

11. Rozsudkem ze dne 12. května 2006 uznal krajský soud stěžovatele vinným ze dvou podvodných jednání a odsoudil ho k pěti letům odnětí svobody; ve zbývající části byl stěžovatel zproštěn obžaloby na základě zásady *in dubio pro reo*.

12. Dne 10. října 2006 se státní zástupce i stěžovatel proti rozsudku odvolali.

13. Dne 15. února 2007 zrušil Vrchní soud v Olomouci rozsudek ze dne 12. května 2006 s odůvodněním, že krajský soud řádně nezohlednil všechny rozhodné okolnosti. Poté, co vrchní soud odstranil tyto vady přečtením některých listinných důkazů na podporu rozsudku a objasnil subjektivní stránku trestného činu, ve věci znovu rozhodl tak, že stěžovatele uznal vinným z trestného činu podvodu a z pokusu trestného činu podvodu a odsoudil jej k trestu odnětí svobody v trvání pěti let.

Téhož dne nařídil vrchní soud u stěžovatele výkon trestu, do něhož byla započtena doba trvání vazby.

14. Dne 15. května 2007 napadl stěžovatel odsuzující rozsudky ze dne 12. května 2006 a ze dne 15. února 2007 ústavní stížností. S odvoláním na práva zaručená článkem 6 odst. 1, 2 a 3 Úmluvy mimo jiné namítal, že se nemohl vyjádřit ke všem skutkům, pro které byl stíhán, a že neobdržel odpovídající vyjádření k některým jím navrženým důkazům.

15. Současně stěžovatel podal dovolání, v němž napadl právní kvalifikaci skutků a právní posouzení věci. Nejvyšší soud dne 27. června 2007 dovolání odmítl jako neopodstatněné a potvrdil závěry vrchního soudu.

16. Dne 16. září 2008 odmítl Ústavní soud ústavní stížnost stěžovatele ze dne 15. května 2007 pro zjevnou neopodstatněnost. Došel k závěru, že se soudy nižšího stupně řádně vypořádaly se vznesenými námitkami a že jejich rozhodnutí jsou jasná, logická, přesvědčivá a nenesou známky svévole.

B. Vazební řízení týkající se stěžovatele

17. Dne 3. října 2003 rozhodl Okresní soud v Ostravě o vzetí stěžovatele do vazby s tím, že existuje obava, že by mohl uprchnout, působit na svědky a opakovat trestnou činnost ve smyslu § 67 písm. a), b) a c) trestního řádu (dále jen „tr. ř.“).

1. Řízení z úřední povinnosti o ponechání stěžovatele ve vazbě

18. Dne 2. ledna 2004 rozhodl krajský státní zástupce o ponechání stěžovatele ve vazbě na základě § 67 písm. a) a c) tr. ř.; obava z působení na svědky ve smyslu § 67 písm. b) již nebyla shledána jako důvodná. Pokud jde obavu, že by stěžovatel mohl uprchnout a opakovat trestnou činnost, bylo konstatováno, že stěžovatel byl již v minulosti odsouzen, že se skutků, pro které je stíhán, dopustil v šestileté zkušební době stanovené při podmíněném

propuštění v roce 2000, že mu hrozí vysoký trest odnětí svobody na pět až dvanáct let a že dříve pobýval často v zahraničí, kde má známé.

Dne 19. ledna 2004 zamítl krajský soud v neveřejném zasedání stížnost stěžovatele proti usnesení ze dne 2. ledna 2004. Ztotožnil se s argumenty státního zástupce a v reakci na námitky stěžovatele uvedl, že dosud prokázané skutečnosti potvrzují jak domněnku, že byl trestný čin spáchán, tak podezření týkající se stěžovatele.

19. Dne 15. dubna 2004 rozhodl krajský státní zástupce o ponechání stěžovatele ve vazbě na základě § 67 písm. a) a c) tr. ř. Zdůraznil, že stěžovatel pokračoval v trestné činnosti po značně dlouhé období a ze zjištěných důvodů, což zvyšuje jeho nebezpečnost; stěžovatel má řadu kontaktů v zahraničí, kde se mohou nacházet další, dosud nezjištění spolupachatelé. Státní zástupce rovněž poznamenal, že vyšetřování nemohlo být ukončeno zejména z důvodu, že je řada úkonů prováděna formou mezinárodní právní pomoci v zahraničí.

Dne 30. dubna 2004 zamítl krajský soud v neveřejném zasedání stížnost stěžovatele proti tomuto rozhodnutí. Uvedl, že skutky, pro které je stěžovatel stíhán, jsou velkého rozsahu a způsobily značnou škodu a že uzavření vyšetřování bránily závažné důvody, především nutnost provést řadu úkonů formou mezinárodní právní pomoci. Podle názoru soudu by propuštění na svobodu stěžovatele, který byl dříve odsouzen pro trestné činy ze zjištěných pohnutek a má kontakty v zahraničí, značně ohrozilo dosažení účelu trestního stíhání.

Dne 13. září 2004 byla ústavní stížnost stěžovatele proti rozhodnutím ze dne 15. a 30. dubna 2004 prohlášena pro formální vady za nepřipustnou.

20. Dne 29. července 2004 rozhodl státní zástupce o ponechání stěžovatele ve vazbě na základě § 67 písm. a) a c) tr. ř. s tím, že obhájce studuje spis a že by ještě mohly být na návrh stěžovatele prováděny nové vyšetřovací úkony; propuštěním stěžovatele na svobodu by tedy hrozilo, že bude zmařeno dosažení účelu trestního stíhání.

Dne 16. srpna 2004 zamítl krajský soud stížnost stěžovatele proti uvedenému rozhodnutí státního zástupce. S ohledem na to, že vyšetřování bylo skončeno a obhájce započal s prostudováním spisu, soud konstatoval, že nedošlo ke změně okolností, jež by odůvodňovala propuštění na svobodu stěžovatele, který je stíhán pro trestný čin, za nějž mu hrozí vysoký trest a který byl spáchán ve zkušební době.

21. Dne 27. října 2004 rozhodl krajský soud v neveřejném zasedání o ponechání stěžovatele ve vazbě na základě § 67 písm. a) a c) tr. ř. Podle soudu nadále trvala konkrétní obava z toho, že by stěžovatel po propuštění na svobodu mohl v trestné činnosti pokračovat, neboť trestná činnost, která je mu kladena za vinu, mu měla sloužit k získávání značných finančních prostředků.

Dne 15. listopadu 2004 zamítl vrchní soud v neveřejném zasedání stížnost stěžovatele, v níž namítal, že rozhodnutí ze dne 27. října 2004 je založeno na abstraktní a neúplné argumentaci, že se nemohl seznámit s celým spisem a že spis obsahuje dokumenty, které nebyly přeloženy do českého jazyka. Ačkoliv vrchní soud připustil, že je odůvodnění tohoto rozhodnutí na hranici přijatelnosti, konstatoval, že i přesto není závěr o existenci důvodů vazby stanovených v § 67 písm. a) a c) tr. ř. chybný. Uvedl, že stěžovateli hrozí za skutky, kterých se měl dopustit ve zkušební době, trest odnětí svobody od pěti do dvanácti let, že byl stěžovatel za obdobné trestné činy již dříve odsouzen, že určitou dobu pracoval v Německu a má v zahraničí četné kontakty, které by mu mohly usnadnit útěk. Usnesení vrchního soudu bylo stěžovateli doručeno dne 22. listopadu 2004.

22. Usnesení krajského soudu ze dne 11. února 2005 o ponechání stěžovatele ve vazbě potvrdil vrchní soud dne 28. února 2005.

23. Dne 23. května 2005 rozhodl krajský soud o ponechání stěžovatele ve vazbě s tím, že důvody vazby trvají a že bylo nutné hlavní líčení vícekrát odročit.

Dne 28. června 2005 zamítl vrchní soud v neveřejném zasedání stížnost stěžovatele proti tomuto rozhodnutí, přičemž konstatoval, že všechny podmínky stanovené v § 71 odst. 4 a 6 tr. ř. byly splněny a že byly dodrženy limity dané ustanoveními § 71 odst. 8 a 9 tr. ř. Vrchní soud shrnul a následně označil za logické a důvodné argumenty, které krajský soud vedly k závěru, že nadále trvá obava, že stěžovatel uprchne a bude trestnou činnost opakovat, a že trestní stíhání nemohlo být ukončeno z objektivních důvodů, které nelze přičítat orgánům činným v trestním řízení. Pokud jde o námitky stěžovatele týkající se jeho viny a právní kvalifikace skutků, vrchní soud uvedl, že dokazování není ukončeno a že stěžovateli nadále hrozí vysoký trest.

Dne 26. září 2005 byla ústavní stížnost stěžovatele proti usnesením ze dne 23. května a 28. června 2005 prohlášena za nepřípustnou pro formální vady.

24. Ve dnech 19. a 20. září 2005 bylo stěžovateli a jeho obhájci doručeno předvolání ke krajskému soudu na 27. září 2005 za účelem výslechu. Uvedeného dne se advokát stěžovatele nedostavil, přičemž stěžovatel předložil písemné vyjádření, v němž namítal, že předvolání není řádně formulováno, neboť neupřesňuje předmět výslechu, a odmítl vypovídat. Při neveřejném zasedání se stěžovatel nechtěl vyjadřovat z důvodu nepřítomnosti svého obhájce a proto, že se právě dozvěděl, že je rozhodováno o jeho ponechání ve vazbě; krajský soud tedy nechal přečíst stěžovatelova písemná vyjádření. K návrhu státního zástupce na své ponechání ve vazbě stěžovatel uvedl, že důvody vazby již dávno pominuly. Po poradě rozhodl krajský soud téhož dne, tedy dne 27. září 2005, o ponechání stěžovatele ve vazbě. Krajský soud nejdříve vysvětlil, že bylo obtížné dosáhnout toho, aby se svědci a jeden spoluobžalovaný dostavili k líčení (řízení proti tomuto spoluobžalovanému bylo nakonec v dubnu 2005 vyloučeno k samostatnému projednání), a uvedl, že trestní řízení dosud nemohlo být ukončeno a že nedošlo k takové změně, která by měla vliv na posouzení důvodů vazby tak, jak byly prezentovány. V této souvislosti poznamenal, že trestná činnost, která je stěžovateli kladena za vinu, pro něho představuje zdroj příjmů a že české orgány nedávno převzaly trestní stíhání stěžovatele z Maďarska.

Dne 3. října 2005 napadl stěžovatel rozhodnutí ze dne 27. září 2005 stížností, v níž uvedl, že jestliže soud musí respektovat aktuální judikaturu Ústavního soudu vyžadující slyšení zadrženého, je rovněž povinen při té příležitosti dodržovat pravidla spravedlnosti a práva obhajoby. Stěžovatel zejména namítal, že nebyl řádně předvolán (nebyl mu znám předmět výslechu), neměl dostatečný čas k tomu, aby se na něj připravil, že se zasedání konalo v nepřítomnosti jeho advokáta a že složení senátu se lišilo od jeho předchozího složení.

Dne 18. října 2005 vrchní soud tuto stížnost v neveřejném zasedání zamítl, přičemž uvedl stejné skutečnosti jako ve svých předcházejících rozhodnutích, která jsou dle názoru vrchního soudu podpořena usnesením Ústavního soudu ze dne 12. října 2005 (viz § 32 *in fine* níže). Pokud jde o námitky stěžovatele, vrchní soud odkázal na § 242 tr. ř., který nestanoví žádnou lhůtu pro přípravu stran, ani nevyžaduje přítomnost obhájce obžalovaného; v každém případě však byli stěžovatel i jeho advokát s dostatečným předstihem informováni a skutečnost, že se advokát nedostavil, neznamenal vadu řízení ani přijatého rozhodnutí. Vadu rozhodnutí nezpůsobila ani skutečnost, že došlo ke změně přisedících, neboť totéž složení senátu se vyžaduje pro líčení ve věci samé, nikoliv však pro každé rozhodnutí o vazbě.

Dne 13. ledna 2006 podal stěžovatel ústavní stížnost proti usnesením ze dne 27. září 2005 a 18. října 2005. S odvoláním na článek 5 odst. 4 a článek 6 odst. 1 Úmluvy v ní napadl

skutečnost, že byl ponechán ve vazbě, a to s tvrzením, že tato vazba byla od samého počátku protiprávní zejména proto, že nemohl uplatnit své právo být slyšen ve věci dalšího ponechání ve vazbě, a že žádné z vydaných rozhodnutí tak nebylo v souladu s jeho právy. Rovněž namítal, že jediné slyšení ze dne 27. září 2005 nerespektovalo práva obhajoby.

Dne 21. listopadu 2006 Ústavní soud odmítl ústavní stížnost pro zjevnou neopodstatněnost. Podle Ústavního soudu stěžovatel pouze zopakoval námitky uplatněné před soudy nižšího stupně, které je řádně přezkoumaly. S odvoláním na své nálezy sp. zn. I. ÚS 573/02 a Pl. ÚS 45/04 připustil, že je nutné slyšení obviněného soudem předtím, než je rozhodnuto o jeho stížnosti proti usnesení státního zástupce o dalším trvání vazby. Nicméně pokud jde o zasedání ze dne 27. září 2005, byli stěžovatel a jeho advokát o tomto zasedání informováni sedm dní předem a s ohledem na svou předchozí stížnost proti rozhodnutí o dalším ponechání ve vazbě mohl stěžovatel dovést, že se neveřejné zasedání bude zabývat vazebními otázkami; obhajobě tak byla dána dostatečná možnost se vyjádřit, což učinil stěžovatel téhož dne v písemném vyjádření, které nechtěl doplnit. Ústavní soud mimo jiné upozornil, že se stěžovatel mohl vyjádřit k trvání vazby v průběhu hlavních líčení; pokud tomu tak nebylo, měl stěžovatel podat ve stanovené lhůtě ústavní stížnost.

25. Usnesením krajského soudu ze dne 16. ledna 2006, které bylo potvrzeno usnesením vrchního soudu ze dne 1. února 2006, byla prodloužena vazba stěžovatele a nebyl přijat jeho písemný slib, že se nedopustí trestné činnosti a dodrží omezení, která mu soudce uloží. Krajský soud rozhodl v neveřejném zasedání za účasti stěžovatele, který popřel existenci důvodů vazby, a za přítomnosti jeho obhájce, který navrhl propuštění svého klienta na svobodu. Krajský soud uzavřel, že důvody vazby zůstávají nezměněné, a vysvětlil důvody, kvůli nimž nemohlo být ukončeno řízení ve věci samé.

26. Dne 28. dubna 2006 rozhodl krajský soud o ponechání stěžovatele ve vazbě. Stěžovatel a jeho obhájce byli přítomni, ale neučinili žádné prohlášení.

Dne 7. června 2006 zamítl vrchní soud stěžovatelovu stížnost proti tomuto rozhodnutí. Vrchní soud konstatoval, že důvody vazby nadále trvají, a uvedl, že (nepravomocný) rozsudek ze dne 12. května 2006 potvrzuje argument založený na výši trestu.

27. Stěžovatel a jeho obhájce byli rovněž přítomni, když krajský soud dne 6. září 2006 rozhodoval ve věci dalšího trvání vazby; stěžovatel prohlásil, že se nemůže vyjádřit, aniž by si mohl prostudovat dokumenty týkající se jeho vazby. Při této příležitosti soud konstatoval, že nedošlo ke změně rozhodných okolností, že zákonné limity vazby stanovené v § 71 odst. 8 písm. c) a § 71 odst. 9 tr. ř., interpretované ve světle § 71a, byly dodrženy a že trestní řízení nemohlo být skončeno z objektivních důvodů.

Zasedání vrchního soudu k této otázce se konalo dne 31. ledna 2007; stěžovatel, který byl ponechán ve vazbě, účast na zasedání odmítl.

2. Řízení o žádostech stěžovatele o propuštění z vazby na svobodu

28. Dne 5. února 2004 okresní soud s odvoláním na již konstatované důvody vazby, které nadále trvají beze změn, zamítl první žádost stěžovatele o propuštění z vazby na svobodu, doplněnou o písemný slib a nabídku záruky.

Dne 24. února 2004 zamítl krajský soud stížnost stěžovatele proti tomuto usnesení.

29. Dne 24. března 2004 zamítl okresní soud druhou žádost stěžovatele o propuštění z vazby, neboť důvody vazby stanovené v § 67 písm. a) a c) tr. ř. trvaly.

Krajský soud toto rozhodnutí dne 15. dubna 2004 potvrdil. Zdůraznil, že stěžovatel se dopustil jednání, pro které je stíhán, ve zkušební době svého podmíněného propuštění a že má řadu kontaktů v zahraničí.

30. Dne 23. července 2004 zamítl okresní soud třetí žádost stěžovatele o propuštění z vazby a nepřijal jeho písemný slib ze dne 19. července 2004 s tím, že obava z útěku a pokračování v trestné činnosti trvá. Na základě spisu konstatoval, že stěžovateli hrozí vysoký trest, že má řadu kontaktů v zahraničí a disponuje padělanými cestovními pasy; soud rovněž zdůraznil dřívější odsouzení stěžovatele a skutečnost, že trestnou činnost opakoval ve zkušební době.

Dne 16. srpna 2004 zamítl krajský soud na neveřejném zasedání stížnost, kterou stěžovatel podal dne 30. července 2004 proti rozhodnutí ze dne 23. července 2004. Soud se ztotožnil s důvody uvedenými v napadeném rozhodnutí s tím, že se skutkové okolnosti nezměnily takovým způsobem, aby pominuly důvody vazby stanovené v § 67 písm. a) a c) tr. ř.; zejména zdůraznil, že s ohledem na závažnost a rozsah trestné činnosti a na přitěžující okolnosti hrozí stěžovateli vysoký trest.

Z důvodu pochybení na straně tajemníka soudu bylo stěžovateli toto rozhodnutí doručeno až dne 1. listopadu 2004.

31. Dne 11. února 2005 zamítl krajský soud čtvrtou žádost stěžovatele o propuštění z vazby na svobodu, podanou dne 4. února 2005. Krajský soud mimo jiné uvedl, že se má brzy ve věci konat hlavní líčení a že propuštění stěžovatele na svobodu by mohlo zmařit dosažení účelu trestního stíhání.

Dne 28. února 2005 zamítl vrchní soud v neveřejném zasedání stížnost stěžovatele proti tomuto rozhodnutí. Třebaže se vrchní soud ztotožnil s námitkou stěžovatele, že odůvodnění uvedeného rozhodnutí je příliš obecné a na hranici přijatelnosti, shledal závěr krajského soudu o trvání důvodů vazby za správný. Vrchní soud konstatoval, že od jeho rozhodnutí ze dne 15. listopadu 2004 (viz § 21 výše) nedošlo ke změně rozhodných okolností, a následně shrnul skutečnosti odůvodňující obavu, že by stěžovatel uprchl a že by trestnou činnost opakoval, a uvedl, že z dosud shromážděných důkazů plyne důvodné podezření, že se stěžovatel předmětného trestného činu dopustil. Pokud jde o námitky stěžovatele týkající se dodržení práva na obhajobu a spravedlnosti řízení, vrchní soud shledal, že tyto námitky nejsou rozhodné pro posouzení zákonnosti vazby a musí být přezkoumány soudcem, který rozhoduje ve věci samé. Konečně poznamenal, že i přes úsilí dotčených orgánů řízení urychlit nemohlo být řízení ukončeno z objektivních důvodů a že případné propuštění stěžovatele na svobodu by mohlo ohrozit dosažení účelu trestního stíhání.

32. Dne 7. dubna 2005 zamítl krajský soud v neveřejném zasedání pátou žádost stěžovatele o propuštění z vazby na svobodu a nepřijal jeho písemný slib. S odvoláním na odůvodnění obsažené v rozhodnutí vrchního soudu ze dne 28. února 2005, které zopakoval, krajský soud uvedl, že osobní poměry a rodinná situace stěžovatele se od té doby nezměnily.

Dne 29. dubna 2005 vrchní soud zamítl v neveřejném zasedání stížnost stěžovatele proti usnesení ze dne 7. dubna 2005. Podle názoru soudu nedošlo k podstatné změně rozhodných okolností případu a argumentace obsažená v napadeném rozhodnutí, byť stručná, byla odpovídající, odůvodněná a podložená obsahem spisu. Pokud jde o námitku stěžovatele, že došlo k automatickému převzetí textu z předchozích rozhodnutí, soud poznamenal, že je logické, že pokud se nemění situace ohledně důvodů vazby, zůstává totožná i argumentace soudu.

Dne 27. června 2005 napadl stěžovatel uvedená rozhodnutí ústavní stížností, v níž poukázal na nesprávné, málo konkrétní a neúplné přezkoumání důvodů vazby a na skutečnost, že nebyl ve věci slyšen. Rovněž uvedl, že rozhodnutí krajského soudu ze dne 16. srpna 2004 mu bylo doručeno až dne 1. listopadu 2004.

Dne 12. října 2005 odmítl Ústavní soud tuto ústavní stížnost pro zjevnou neopodstatněnost. Ústavní soud připomněl, že je oprávněn zasáhnout jen tehdy, není-li rozhodnutí o vazbě podloženo zákonným důvodem nebo jsou-li zjištěné důvody vazby v extrémním nesouladu se zárukami plynoucími z ústavního pořádku, a uvedl, že usnesení ze dne 7. a 29. dubna 2005 mají zákonný podklad a nejsou projevem svévole. Dotčeným soudům nicméně vytkl, že uvedly pouze obecnou trestní sazbu, která stěžovateli hrozí za trestný čin, pro který je stíhán, a nezabývaly se otázkou, jaká konkrétní výše trestu stěžovateli hrozí. Ve zbývajících částech se Ústavní soud ztotožnil s odůvodněním soudů a uzavřel, že vazba je legitimní. Co se týče průtahů při doručování rozhodnutí krajského soudu ze dne 16. srpna 2004, omezil se Ústavní soud na konstatování, že ústavní stížností lze brojit jen proti takovému zásahu veřejné moci, který je aktuální. Konečně pokud jde o námitku stěžovatele, že nebyl před rozhodnutím o žádosti o propuštění z vazby slyšen, odkázal Ústavní soud na své usnesení sp. zn. III. ÚS 544/03 ze dne 19. února 2004, v němž se mimo jiné uvádí:

„Za situace, kdy podle české právní úpravy má obviněný právo opakovat žádost o propuštění z vazby každých čtrnáct dnů (§ 72 odst. 3 tr. ř.), se jeví požadavek, aby při každém takovém rozhodování měl obviněný právo na osobní slyšení před soudem, jako přehnaný a nepotřebný. Pokud by se taková praxe měla stát pravidlem, mohla by způsobovat velké průtahy v řízení (...), které by mohly paralyzovat průběh trestního řízení.“

33. Při hlavním líčení dne 21. prosince 2005 podal stěžovatel další žádost o propuštění z vazby na svobodu, kterou kromě jiného odůvodnil tím, že nebyl nikdy při rozhodování o své vazbě slyšen. Téhož dne krajský soud žádost stěžovatele zamítl s tím, že důvody vazby nadále trvají, a odkázal na usnesení Ústavního soudu ze dne 12. října 2005 (viz § 32 výše).

Vrchní soud zamítl stížnost stěžovatele dne 1. února 2006. S odvoláním na usnesení Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 423/05 vrchní soud konstatoval, že právo být slyšen ve věci trvání vazby není dáno automaticky, avšak že každý zadržený může podat žádost, aby byl osobně slyšen, v níž uvede konkrétní fakta, která by mohla být osobním slyšením objasněna; pokud soud žádost zamítne, musí odůvodnit, proč tak učinil.

34. Dne 10. března 2006 byla na hlavním líčení zamítnuta sedmá žádost stěžovatele o propuštění z vazby na svobodu; dne 19. dubna 2006 zamítl vrchní soud stížnost stěžovatele.

35. Poté, co byl soudem prvního stupně dne 12. května 2006 vyhlášen odsuzující rozsudek, podal stěžovatel další tři žádosti o propuštění z vazby na svobodu, které byly zamítnuty příslušnými soudy obou stupňů.

II. PŘÍSLUŠNÉ MEZINÁRODNÍ PRÁVO A PRAXE

A. Trestní řád (zákon č. 141/1961 Sb. ve znění účinném v rozhodné době)

36. Podle § 67 odst. 1 smí být obviněný vzat do vazby jen tehdy, jestliže z jeho jednání nebo dalších konkrétních skutečností vyplývá důvodná obava: a) že uprčne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul, zejména nelze-li jeho totožnost hned zjistit, nemá-li stále bydliště anebo hrozí-li mu vysoký trest, b) že bude působit na dosud nevyslechnuté svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařit objasňování skutečností

závažných pro trestní stíhání, nebo c) že bude opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil.

37. Podle § 71 odst. 1 jsou orgány činné v trestním řízení povinny vyřizovat vazební věci přednostně a s největším urychlením.

38. Ustanovení § 71 odst. 3 stanoví, že jestliže doba trvání vazby v přípravném řízení dosáhne tří měsíců, je státní zástupce povinen do pěti pracovních dnů po uplynutí této doby rozhodnout, zda se obviněný ponechává i nadále ve vazbě, nebo zda se z vazby propouští na svobodu.

39. Ustanovení § 71 odst. 4 stanoví, že rozhodne-li státní zástupce, že obviněný se ponechává ve vazbě, je povinen nejpozději do tří měsíců od právní moci tohoto rozhodnutí znovu rozhodnout o tom, zda se obviněný ponechává i nadále ve vazbě; ponechat obviněného ve vazbě lze, jen pokud nebylo možné pro obtížnost věci nebo z jiných závažných důvodů trestní stíhání v této lhůtě skončit a propuštěním obviněného na svobodu hrozí, že bude zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního stíhání.

40. Podle § 71 odst. 5 je soud je povinen nejpozději do 30 dnů ode dne, kdy u něj byla podána obžaloba, rozhodnout, zda se obviněný ve vazbě ponechává, nebo zda se obviněný propouští z vazby na svobodu. Ponechá-li soud obviněného ve vazbě, je povinen postupovat obdobně, jako je uvedeno v § 71 odst. 4.

41. Podle § 71 odst. 8 nesmí celková doba vazby v trestním řízení přesáhnout tři roky, je-li vedeno trestní stíhání pro zvlášť závažný úmyslný trestný čin. Podle § 71 odst. 9 připadá jedna třetina této doby na přípravné řízení a dvě třetiny na řízení před soudem. Po uplynutí této doby je třeba obviněného propustit na svobodu.

42. Podle § 71a pokud byl soudem vyhlášen odsuzující rozsudek, kterým byl obviněný odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody za zvlášť závažný úmyslný trestný čin, neplatí lhůty pro trvání vazby podle § 71 odst. 8 a 9 až do nařízení výkonu uloženého trestu odnětí svobody.

43. Podle § 72 odst. 3 má obviněný právo kdykoliv žádat o propuštění na svobodu; o takové žádosti musí soud neodkladně, nejpozději do pěti pracovních dnů od podání žádosti, rozhodnout. Byla-li žádost zamítnuta, může ji obviněný, neuvede-li v ní jiné důvody, opakovat až po uplynutí čtrnácti dnů od právní moci rozhodnutí.

44. Ustanovení § 240 stanoví, že v neveřejném zasedání rozhoduje soud tam, kde není zákonem předepsáno, že se rozhoduje v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání. Podle § 242 odst. 1 se neveřejné zasedání koná za stálé přítomnosti všech členů senátu a zapisovatele; ustanovení § 242 odst. 2 (zrušené nálezem Ústavního soudu, sp. zn. Pl. ÚS 45/04, s účinností od 17. června 2005, viz § 49 níže) upřesňuje, že jiné osoby jsou z účasti na neveřejném zasedání vyloučeny. Ustanovení § 243 stanoví, že je-li třeba při neveřejném zasedání provést důkazy, děje se tak přečtením protokolů a jiných písemností.

B. Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

45. Poté, co nabyla dne 27. dubna 2006 účinnosti novela č. 160/2006 Sb., upravuje nový § 31a zákona č. 82/1998 Sb. možnost poskytnout dotčené osobě přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem. Podle § 32 odst. 3 se nárok na náhradu nemajetkové újmy promlčí za šest měsíců ode dne, kdy se poškozený dozvěděl o vzniklé nemajetkové újmě,

nejpozději však do deseti let ode dne, kdy nastala právní skutečnost, se kterou je vznik nemajetkové újmy spojen.

46. Podle § 13 odst. 1 je nesprávným úředním postupem také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení úkonu nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě. Pokud jde o výraz „přiměřená“, odkazuje zákon v poznámce pod čarou například na články 5 a 6 Úmluvy.

C. Judikatura Ústavního soudu

47. K námitce obviněného (ve vazbě), že jej soudy před zamítnutím jeho žádosti o propuštění z vazby na svobodu nevyslechly, Ústavní soud v usnesení sp. zn. III. ÚS 544/03 ze dne 19. února 2004 konstatoval následující:

„Především je třeba konstatovat, že platný český trestní řád neobsahuje žádné ustanovení, které by zakotvovalo právo obviněného na osobní výslech při rozhodování o jeho žádosti o propuštění z vazby podle § 72 odst. 3 tr. ř. Právo na výslech soudcem je upraveno pouze pro případ rozhodování o vzetí zadržené osoby do vazby (...). Při rozhodování o zamítnutí žádosti o propuštění z vazby, (...) nebyl stěžovatel soudem vyslýchán, avšak bylo mu umožněno své argumenty obšírně vyjádřit v písemné formě a byl v té době zastoupen obhájcem. Argumenty, které tímto způsobem na podporu své žádosti uváděl, se nijak podstatně nelišily od skutečností, které byly známy již v době rozhodování o vzetí do vazby. (...) Za této situace nebylo potřebné, aby soudy musely znovu slyšet obviněného.

Stěžovatel se v ústavní stížnosti odvolává na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva vztahující se k interpretaci čl. 5 odst. 1 písm. c), odst. 3 a 4 a čl. 6 Úmluvy, konkrétně pak na rozsudek ve věci *Nikolova proti Bulharsku* (stížnost č. 31195/96) (...). Podle názoru Ústavního soudu však tyto závěry nelze v případě stěžovatele nacházejícího se v odlišné procesní situaci použít. Evropský soud pro lidská práva rozhodoval na základě jiného skutkového stavu za situace, kdy podle tehdy platného bulharského trestního řádu o vzetí do vazby rozhodovali vyšetřovatel a prokurátor a kdy soudní kontrola se vztahovala toliko na formální předpoklady vazby. Současná česká právní úprava naproti tomu poskytuje obviněným osobám při rozhodování o vzetí do vazby a o dalším trvání vazby mnohem širší instrumentarium procesních prostředků, které jim umožňují uplatnit dostatečně efektivně právo na obhajobu a na soudní ochranu. (...) Za situace, kdy podle české právní úpravy má obviněný právo opakovat žádost o propuštění z vazby každých čtrnáct dnů (§ 72 odst. 3 tr. ř.), se jeví požadavek, aby při každém takovém rozhodování měl obviněný právo na osobní slyšení před soudem, jako přehnaný a nepotřebný. Pokud by se taková praxe měla stát pravidlem, mohla by způsobovat velké průtahy v řízení (...), které by mohly paralyzovat průběh trestního řízení. (...) V návaznosti na tyto závěry Ústavní soud, vědom si svého ústavněprávního vymezení (čl. 83 Ústavy), jakož i toho, že není bez dalšího povolán k výkladu jednoduchého (zákonného) práva, považuje za nutné jako *obiter dictum* uvést, že při řízení o žádosti obviněného o propuštění z vazby ve smyslu § 72 odst. 3 tr. ř. nelze paušálně odmítat požadavek osobního výslechu obviněného před tímto rozhodováním. V konkrétních případech může být takový osobní výslech před soudem vhodný a žádoucí, jestliže např. v žádosti jsou uplatňovány nové argumenty proti ponechání ve vazbě, jsou předkládány nové důkazní návrhy na podporu žádosti o propuštění apod. Při dokazování důvodů pro vzetí do vazby a pro další trvání vazby je zapotřebí zajistit dodržování požadavků rovnosti zbraní a kontradiktornosti řízení zakotvených v čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy. Výslovně projevovaný požadavek obviněného na jeho osobní přítomnost při dokazování zakládá jeho právo na přítomnost při soudním projednávání v uvedených případech. (...)“¹

48. Nálezem sp. zn. I. ÚS 573/02 vydaným dne 23. března 2004 Ústavní soud zrušil rozhodnutí vrchního soudu, jímž byla zamítnuta stěžovatelova stížnost proti rozhodnutí státního zástupce o jeho ponechání ve vazbě, a rovněž rozhodnutí vrchního soudu, jímž byla zamítnuta žádost stěžovatele o propuštění z vazby; obě rozhodnutí, která byla vydána v

---

¹ Citován je originál vnitrostátního rozhodnutí, který není v rozsudku Soudu zcela přesně zachycen.

neveřejném zasedání, byla podle Ústavního soudu v rozporu s článkem 5 odst. 4 a článkem 6 odst. 1 Úmluvy. Ústavní soud v této souvislosti uvedl:

„Vazba uvalená z důvodů uvedených v § 67 tr. ř. spadá do aplikačního záběru ustanovení čl. 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy. Přitom čl. 5 odst. 4 Úmluvy (...) nepochybně vyžaduje, aby v řízení o přezkumu oprávněnosti vazby byla dotčená osoba osobně slyšena. (...) Podle ustálené judikatury ESLP je třeba na tato přezkumná řízení nutno vztáhnout stejné požadavky, jako jsou požadavky kladené na prvotní rozhodování o zbavení osobní svobody (...) To platí v každém případě, protože je nerozhodné, zda se tato řízení konají z podnětu státního zástupce nebo z úřední povinnosti. (...) [S ohledem na skutečnost, že řízení uvedené v čl. 5 odst. 4 Úmluvy musí mít soudní charakter,] rozhodnutí státního zástupce o ponechání obviněného ve vazbě není rozhodnutím ve smyslu čl. 5 odst. 4 Úmluvy (...) [a tedy] ani rozhodování soudu o stížnosti proti takovému rozhodnutí nelze považovat za rozhodování soudu druhého stupně (...). Jde o rozhodnutí prvostupňové.

(...) Též komentář[e] [z právní teorie] (...) připouští, že právo obviněného být slyšen je třeba respektovat i při rozhodování o ponechání ve vazbě. (...)

To vše vede Ústavní soud k závěru, že Vrchní soud v Praze svými rozhodnutími, na základě kterých ponechal stěžovatele ve vazbě, porušil ustanovení čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Právo obviněného být slyšen v kontradiktorním řízení, v němž je přezkoumávána zákonitost dalšího trvání vazby, patří mezi základní institucionální záruky spravedlnosti řízení o pokračování či skončení omezení osobní svobody. Pokud v takovém řízení není umožněno slyšení obviněného, dochází v případě následného pokračování vazby k ústavně nepřipustnému omezení svobody.

Obecnými soudy podávaný výklad trestního řádu nedává prostor pro slyšení obviněného v řízení o ponechání ve vazbě. Avšak podle Ústavy platí, že stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva (...). Proto je nutno ustanovení trestního řádu vykládat ústavně konformním způsobem, což v daném případě znamená nutnost respektovat ustálený a jednoznačný výklad čl. 5 odst. 4 Úmluvy prováděný ESLP. Jakým způsobem bude zajištěno slyšení obviněného v řízení o ponechání ve vazbě, budou moci rozhodnout obecné soudy v rámci standardních mechanismů pro sjednocování judikatury. Současný stav však je jednoznačně protiústavní a měl by být změněn.²

49. Dne 22. března 2005 přijalo plénum Ústavního soudu nálezný sp. zn. Pl. ÚS 45/04 (zveřejněný dne 17. června 2005 pod č. 239/2005 Sb.), jímž zrušil ustanovení § 242 odst. 2 tr. ř. s účinností k 17. červnu 2005 s tím, že článek 5 odst. 4 požaduje, aby byl obviněný vyslechnut soudem předtím, než soud rozhodne o jeho stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce o dalším trvání vazby. Ústavní soud v tomto ohledu uvedl:

„Podle ustálené judikatury Evropského soudu pro lidská práva je také třeba na řízení, kterými je přezkoumávána důvodnost dalšího trvání omezení osobní svobody, nutno vztáhnout stejné požadavky, jako jsou požadavky kladené na prvotní rozhodování o zbavení osobní svobody (...) Přitom je nerozhodné, zda se tato řízení konají z podnětu státního zástupce, nebo z úřední povinnosti. (...) Existenci práva obviněného být slyšen i při rozhodování o ponechání ve vazbě připouští [i právní teorie].

Ze shora vyložených důvodů je tedy zcela zřejmé, že i v podmínkách českého právního řádu je podle čl. 5 odst. 4 Úmluvy nutné slyšení obviněného soudem předtím, než je rozhodováno o jeho stížnosti proti usnesení státního zástupce o dalším trvání vazby. (...) Podle platné právní úpravy (...) (§ 240 trestního řádu) o stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce o ponechání obviněného ve vazbě (...) rozhoduje senát v neveřejném zasedání. Neveřejné zasedání ale nesplňuje žádnou ze zásad provádění tohoto řízení, jak vyplývají z čl. 5 odst. 4 Úmluvy, jak ve shora uvedených rozhodnutích dovodil Evropský soud pro lidská práva (...) [, který] zdůrazňuje (...) právo obviněného být slyšen jako procesní strana (...). Nejde tu tedy o povinnost soudu provést k důkazu výslech obviněného (...) Důkaz výslechem obviněného (...) slouží zásadně ke zjištění konkrétních skutečností (...), které mají vést ke spolehlivě zjištěnému skutkovému základu věci (...) Neslouží tedy výlučně ani převážně ke zjištění názoru obviněného na trestní stíhání či na návrh státního zástupce (...) či rozhodnutí státního zástupce (...).

---

² Pozn. překl.: Citován je originál vnitrostátního rozhodnutí, který není v rozsudku Soudu zcela přesně zachycen.

Tomu, aby obviněný mohl být před rozhodnutím soudu o stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce o ponechání obviněného ve vazbě slyšen (...), brání v platné právní úpravě podle trestního řádu právě ustanovení § 242 odst. 2 trestního řádu, které účast obviněného (i kohokoliv jiného) při neveřejném zasedání vylučuje. (...) Znalost názoru obviněného na věc, tak, jak je prezentována v písemné formě ve stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce, se z pohledu požadavků daných Úmluvou (...) jeví jako naprosto nedostatečná. Slyšení stran před rozhodnutím soudu je podstatným znakem kontradiktornosti řízení. Význam práva na slyšení coby prvku veřejnosti při rozhodování soudu vystupuje do popředí právě v řízení trestním, kde je obviněný oproti policejnímu orgánu a státnímu zastupitelství (...) v (...) horším postavení. Skutečnost, že soud rozhoduje o zákonnosti trvání vazby ex offio, stejně jako skutečnost, že u rozhodování soudu není přítomna ani jedna ze stran, a ryze formálně je tedy zachována rovnost stran před soudem, nemohou na uvedeném deficitu současné právní úpravy nic změnit. (...)

Obecné soudy tudíž nemají možnost jednoznačnou zákonnou úpravu vyložit tak, aby byla v souladu s čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Způsob, jakým by to bylo možné, není uveden v nálezu sp. zn. I. ÚS 573/02 (...) [, proto] je namísto zrušení protiústavního zákonného ustanovení (...).

Jako *obiter dictum* považuje Ústavní soud za potřebné uvést, (...) [že] se v posuzované věci nejednalo o případ rozhodování soudu o žádosti obviněného o propuštění z vazby na svobodu (...). Ústavní soud v této souvislosti zdůrazňuje, že na toto řízení není možné vztáhnout ve stejném rozsahu shora uvedená měřítka, která lze vztahovat jen na řízení o stížnosti obviněného proti usnesení státního zástupce o dalším trvání vazby (...).³

50. Ústavní soud ve svém usnesení sp. zn. I. ÚS 423/05 ze dne 8. prosince 2005 k námitce stěžovatele, že jej soudy, které rozhodovaly o jeho ponechání ve vazbě, nevyslechly, uvedl, že nutnost osobního slyšení není automaticky nutná ve všech případech. Při každém rozhodování o zákonnosti zbavení osobní svobody může dotčená osoba vznést požadavek, aby byla předtím, než soud rozhodne, vyslechnuta. Takový požadavek musí zejména uvést konkrétní a relevantní skutečnosti, jež nelze objasnit jinak než osobním slyšením. Zda se soud rozhodne vyslechnout dotčenou osobu, či nikoliv, nicméně záleží plně na jeho úvaze; pokud však soud takovému požadavku nevyhoví, musí vysvětlit, jaké důvody ho k odepření slyšení vedly.

---

³ Pozn. překl.: Citován je originál vnitrostátního rozhodnutí, v rozsudku Soudu není citace přesná a je dokonce zavádějící. Konkrétně ve druhém z odstavců citovaných z nálezu sp. zn. Pl. ÚS 45/04 Ústavní soud uvedl nezkráceně toto: „Podle platné právní úpravy, reprezentované zejména ustanoveními § 146a odst. 1 písm. a) a § 240 trestního řádu, o stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce o ponechání obviněného ve vazbě ve věcech, ve kterých není dána věcná příslušnost samosoudce (§ 314a odst. 1 trestního řádu), rozhoduje senát v neveřejném zasedání. Neveřejné zasedání ale nesplňuje žádnou ze zásad provádění tohoto řízení, jak vyplývají z čl. 5 odst. 4 Úmluvy, jak ve shora uvedených rozhodnutích dovedil Evropský soud pro lidská práva. Výše uvedený náhled Evropského soudu pro lidská práva zdůrazňuje jeden z prvků kontradiktornosti řízení, tedy právo účastníka řízení být slyšen k návrhu v jeho věci a k důkazům, o které se tento návrh opírá. Jde tedy o právo obviněného být slyšen jako procesní strana, jemuž v hlavním líčení odpovídá zejména právo vyjádřit se ke každému jednotlivému důkazu podle § 214 trestního řádu a právo na závěrečnou řeč podle § 216 odst. 2 trestního řádu a na poslední slovo podle § 217 trestního řádu. Nejde tu tedy o povinnost soudu provést k důkazu výslech obviněného a z toho případně vyplývající práva obviněného. Důkaz výslechem obviněného, ať už v řízení přípravném (tedy včetně řízení před rozhodnutím o návrhu na vzetí obviněného do vazby), tak v řízení před soudem, slouží zásadně ke zjištění konkrétních skutečností vztahujících se k trestnímu řízení, které mají vést ke spolehlivě zjištěnému skutkovému základu věci. Neslouží tedy výlučně ani převážně ke zjištění názoru obviněného na trestní stíhání či na návrh státního zástupce (např. na vzetí obviněného do vazby, na provedení důkazu apod.) či rozhodnutí státního zástupce (např. o ponechání obviněného ve vazbě). Proto není namísto poukaz Poslanecké sněmovny na kolizi ustanovení § 243 trestního řádu s právy zaručenými Úmluvou v posuzovaném směru.“ Závěr, který z nálezu činí Soud v tomto rozsudku v § 83 níže o tom, že Ústavní soud oprávněně zdůrazňuje právo obviněného být slyšen jako procesní strana za účelem zjištění jeho názoru na vazbu, je tedy správný.

51. V nálezu sp. zn. IV. ÚS 2603/07⁴ ze dne 21. května 2008, který se týká neprovedení výslechu stěžovatele v řízení o jeho vzetí do vazby, Ústavní soud shledal (s odvoláním na svůj nálezn sp. zn. I. ÚS 573/02⁵), že požadavek na osobní výslech se podle jednoznačného výkladu Soudu vztahuje jak na rozhodování státního zástupce o ponechání obviněného ve vazbě, resp. na případné rozhodování soudu o opravném prostředku proti takovému rozhodnutí státního zástupce, tak na případné rozhodování soudu o žádosti obviněného o propuštění na svobodu. Na tato řízení o přezkumu zákonnosti vazby je totiž třeba vztáhnout stejné požadavky, jako jsou požadavky kladené na prvotní rozhodování o zbavení osobní svobody, a v případě, že není umožněno slyšení obviněného, je následné pokračování jeho vazby neoprávněné.

PRÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 5 ODS. 3 ÚMLUVY

52. Stěžovatel tvrdí, že byl držen ve vazbě na základě abstraktních a nedostatečných důvodů, které byly po celou dobu řízení automaticky přebírány; rovněž napadá celkovou délku trvání tohoto opatření omezujícího jeho svobodu.

Tuto námitku je nutno zkoumat z hlediska článku 5 odst. 3 Úmluvy, který zní:

„Každý, kdo je zatčen nebo jinak zbaven svobody v souladu s ustanovením odstavce 1 písm. c) tohoto článku, (...) má právo být souzen v přiměřené lhůtě nebo propuštěn během řízení. Propuštění může být podmíněno zárukou, že se dotyčná osoba dostaví k přelíčení.“

53. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasí.

A. K přijatelnosti

54. Vláda uplatňuje námitku nevyčerpání všech vnitrostátních právních prostředků nápravy, pokud jde o rozhodnutí vnitrostátních soudů, která stěžovatel platně nezpochybil před Ústavním soudem. Vláda poznamenává, že ze čtyř ústavních stížností, které stěžovatel podal ve věci důvodů vazby, byly pouze dvě – směřující proti rozhodnutím ze dne 7. dubna 2005 a 27. září 2005 – věcně projednány, a to dne 12. října 2005 (viz § 32 *in fine* výše) a 21. listopadu 2006 (viz § 24 *in fine* výše). K argumentu uplatněnému stěžovatelem, že ho k předložení věci mezinárodnímu soudu vedl negativní přístup vnitrostátních orgánů, vláda připomíná, že účinnost „právního prostředku nápravy“ nezávisí na přesvědčení, že bude dosaženo výsledku příznivého pro stěžovatele.

55. Soud se domnívá, že pokud má být prostředek nápravy, kterým je napadána doba trvání vazby ve smyslu článku 5 odst. 3 Úmluvy, účinný, musí tomu, kdo jej podává, skýtat perspektivu, že napadené zbavení osobní svobody skončí, a to alespoň tehdy, trvá-li vazba v okamžiku, kdy má stěžovatel, který má právo být souzen v přiměřené lhůtě nebo propuštěn během řízení, možnost tento prostředek nápravy uplatnit (viz, *mutatis mutandis*, *Kokavec proti Maďarsku* (rozh.), č. 27312/95, 20. dubna 1999; *Gavril Yossifov proti Bulharsku*, č. 74012/01, § 40 *in fine*, 6. listopadu 2008). V tomto ohledu Soud připomíná, že pokud český

---

⁴ Pozn. překl.: Správná spisová značka je doplněna, rozsudek Soudu ji neuvádí zcela přesně.

⁵ Pozn. překl.: Správná spisová značka je doplněna, rozsudek Soudu ji neuvádí zcela přesně.

Ústavní soud shledá porušení práva zaručeného Ústavou nebo Úmluvou, může dotyčnému orgánu nařídit, aby toto porušování ukončil, a případně aby stěžovatele propustil na svobodu. Podání ústavní stížnosti tedy může vést k propuštění stěžovatele na svobodu (viz *Smatana proti České republice*, č. 18642/04, § 122, 27. září 2007), a ústavní stížnost tak lze považovat za účinnou, pokud jde o dobu trvání vazby.

56. V projednávané věci trvala vazba stěžovatele, posuzováno podle článku 5 odst. 3 Úmluvy, od 2. října 2003 do 12. května 2006. Obě ústavní stížnosti, o kterých Ústavní soud věcně rozhodl, se tak týkaly druhé poloviny trvání vazby a následovaly po opakovaných prodlouženích vazby, která mohla u stěžovatele vzbuzovat důvodné pochybnosti. Navíc byly tyto ústavní stížnosti podány v okamžiku, kdy bylo zjednáno napravení propuštěním stěžovatele ještě možné. Podle názoru Soudu tak měl Ústavní soud na základě těchto dvou ústavních stížností dostatečnou příležitost vyjádřit se k důvodům, které soudy uváděly při rozhodování o ponechání stěžovatele ve vazbě a které se v průběhu času nezměnily, a zjednat nápravu situace s ohledem na celkovou dobu trvání vazby. Rovněž nelze stěžovateli s ohledem na časovou frekvenci, v níž jsou soudy povinny z úřední povinnosti rozhodovat o vazbě, vyčítat, že nepodal ústavní stížnost proti každému rozhodnutí, které bylo ve věci jeho vazby vydáno. Námitku vlády tak nelze přijmout.

57. Soud konstatuje, že tato námitka není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 Úmluvy. Soud dále neshledal žádný jiný důvod nepřijatelnosti této námítky, a prohlašuje ji tedy za přijatelnou.

B. K odůvodněnosti

1. Argumentace stran

58. Stěžovatel zdůrazňuje, že jakmile na něho byla uvalena vazba, mělo se trestní řízení vést s maximální rychlostí tak, aby bylo jeho právo na svobodu omezeno jen na nezbytně nutnou dobu. Příslušné orgány přitom v projednávané věci nejednaly dostatečně rychle, a to zejména v přípravném řízení, v němž po lednu 2004 neprovedly mnoho úkonů.

59. Vláda uvádí, že relevantní období, jež má Soud posoudit z hlediska článku 5 odst. 3 Úmluvy, trvalo od 2. října 2003, kdy byl stěžovatel zatčen, do 12. května 2006, kdy byl vyhlášen odsuzující rozsudek v prvním stupni; tato doba tedy trvala 2 roky, 7 měsíců a 10 dnů.

60. Pokud jde o odůvodnění uvedené v rozhodnutích ve věci vazby stěžovatele, je vláda přesvědčena, že státní zástupce a soudy došli k závěru, že existuje obava, že stěžovatel uprchne a bude trestnou činnost opakovat, na základě dostatečných a relevantních konkrétních skutečností; jejich rozhodnutí obsahují rovněž podrobný rozbor toho, jak postupovalo trestní řízení. Skutečnost, že se důvody pro trvání vazby v rozhodnutích opakovaly, vypovídá o tom, že se relevantní okolnosti nezměnily, a nesvědčí tedy o tom, že by se automaticky a stereotypně přebíral text předchozích rozhodnutí. Vláda též poukazuje na to, že s ohledem na nutnost přezkoumávat z úřední povinnosti ponechání osoby ve vazbě každé tři měsíce a vzhledem k časovému intervalu, v němž osoba, která je ve vazbě, může podávat žádost o propuštění z vazby na svobodu, jsou podmínky vazby zkoumány prakticky permanentně a často souběžně. Tak tomu bylo i v projednávané věci, v níž byla vydána různá rozhodnutí ve velmi krátkých časových intervalech, během kterých nemohlo dojít k žádné podstatné změně, a v níž soudy vyššího stupně tato rozhodnutí pravidelně přezkoumávaly. V průběhu času nicméně přibýly určité nové skutečnosti (například převzetí trestního stíhání z Maďarska).

61. Vláda konečně konstatuje, že podezření, že se stěžovatel dopustil trestné činnosti, trvalo po celou dobu vazby a že orgány činné v trestním řízení postupovaly se zvláštní péčí. Vyšetřovací úkony, jejichž cílem bylo prokázat skutky značného rozsahu spáchané na území více států, byly prováděny plynule a bez průtahů. Rovněž krajský soud postupoval bez prodlev a s náležitou péčí, a to i přesto, že musel řešit skutečnost, že se svědci nedostavili k hlavnímu líčení, a vícere námitky podjatosti vnesené stěžovatelem.

2. Hodnocení Soudu

62. Soud připomíná, že vazba je výjimečným opatřením, které lze použít pouze v případě, kdy je nezbytně nutná. Dbát na to, aby doba trvání vazby v konkrétním případě nepřesáhla přiměřenou míru, přísluší především vnitrostátním orgánům. Za tím účelem jsou povinny přezkoumat všechny okolnosti, které mohou potvrdit nebo vyloučit existenci požadavku veřejného zájmu, který odůvodňuje, s přihlédnutím k presumpci nevinu, výjimku z pravidla respektování osobní svobody, a toto uvést ve svých rozhodnutích. Soud musí určit, zda k porušení článku 5 odst. 3 Úmluvy došlo, či nikoliv, především na základě odůvodnění obsažených v těchto rozhodnutích a na základě nerozporných skutečností, které uvedl stěžovatel ve své stížnosti (*Bouchet proti Francii*, č. 33591/96, § 39, 20. března 2001; *Lelièvre proti Belgii*, č. 11287/03, § 89, 8. listopadu 2007). V této souvislosti Soud připomíná, že přiměřenost doby trvání vazby nelze hodnotit abstraktně [*Erdem proti Německu*, č. 38321/97, § 39, ESLP 2001-VII (výňatky); *Smirnova proti Rusku*, č. 46133/99 a 48183/99, § 63, ESLP 2003-IX]. Legitimitu ponechání obžalovaného ve vazbě je tedy nutno hodnotit v každém případě podle konkrétních okolností daného případu.

63. Trvání důvodného podezření o tom, že zadržená osoba spáchala trestný čin, je podmínkou *sine qua non* zákonnosti pokračující vazby, po určité době však již není dostačující; Soud tedy musí rozhodnout, zda ostatní důvody, které soudní orgány uplatnily, nadále ospravedlňovaly zbavení svobody (*Labita proti Itálii* [velký senát], č. 26772/95, § 153, ESLP 2000-IV). Pokud se tyto důvody ukáží jako „relevantní“ a „dostatečné“, Soud dále zkoumá, zda příslušné vnitrostátní orgány postupovaly v řízení se „zvláštní péčí“ (*Kudła proti Polsku* [velký senát], č. 30210/96, § 110-111, ESLP 2000-XI; *Smatana proti České republice*, č. 18642/04, § 102, 27. září 2007).

64. V projednávané věci bylo podle Soudu jasně prokázáno, že podezření, že se stěžovatel dopustil trestné činnosti, existovalo jak v době zatčení, tak v průběhu trestního řízení. Rovněž nevidí důvod pro to, aby se odchýlil od názoru soudců, pokud jde o závažnost skutků, pro které byl stěžovatel stíhán a které byly velkého rozsahu a způsobily značnou škodu.

65. Co se týče obavy, že by se stěžovatel mohl vyhnout trestnímu stíhání, Soud připomíná, že nebezpečí útěku nelze posuzovat pouze podle závažnosti hrozícího trestu; je třeba se jím zabývat v závislosti na souhrnu doplňujících údajů, které by buď mohly potvrdit existenci takového nebezpečí, nebo by ukázaly, že je natolik malé, že nemůže odůvodnit vazbu. V této souvislosti je třeba vzít v úvahu zejména charakter stěžovatele, jeho vazby ke státu, který vůči němu stíhání vede, a jeho mezinárodní kontakty (*Tomasi proti Francii*, 27. srpna 1992, § 98, série A č. 241-A; *Pêcheur proti Lucembursku*, č. 16308/02, § 57, 11. prosince 2007).

V projednávané věci soudci vnitrostátních soudů uvedli, že stěžovateli hrozí vysoký trest odnětí svobody v rozpětí od pěti do dvanácti let, že spáchal skutky, pro které je stíhán, ve

zkušební době, že určitou dobu pracoval v Německu a má v zahraničí řadu kontaktů, které by mu mohly usnadnit útěk.

Soud z toho dovodil, že jestliže se nebezpečí útěku mohlo v průběhu trestního řízení snížit, neboť postupem času nutně klesá, nemohlo toto nebezpečí zaniknout úplně.

66. Pokud jde o nebezpečí, že by mohlo dojít k opakování trestné činnosti, Soud upozorňuje, že konkrétní ukazatele, jako je škodlivost obviněného, mohou mít pro soudce význam; závažnost trestného činu může vést příslušné orgány k tomu, že podezřelého umístí a ponechají ve vazbě, aby zabránily nové trestné činnosti, jestliže s ohledem na okolnosti případu, jako je minulost a osobnost dotyčného, je takové nebezpečí důvodné a takové opatření přiměřené (*A.J.P. proti Francii*, č. 17020/05, § 70, 29. října 2009).

V daném případě se české soudy snažily ve svých rozhodnutích uvést sérii prvků, kterým odůvodněně přikládaly význam, a to skutečnost, že stěžovatel byl již pro obdobnou trestnou činnost odsouzen, že tato trestná činnost pro něho představovala zdroj příjmů, že trestnou činnost opakoval během zkušební doby a jednal ze zistných důvodů.

Podle názoru Soudu postačují tyto prvky k tomu, aby nebezpečnost stěžovatele odůvodňovala obavu z toho, že bude trestnou činností opakovat, po celou dobu trvání vazby.

67. Soud neztrácí ze zřetele skutečnost, že vazbu je nutné považovat za nejzazší řešení, mající odůvodnění pouze tehdy, jestliže se jiné možnosti, které lze použít, ukáží jako nedostatečné. Proto jsou podle článku 5 odst. 3 Úmluvy dotčené orgány povinny zvážit alternativní opatření jiná než vazba, pokud to situace odůvodňuje a obžalovaný poskytne záruky, že se dostaví k líčení (*Calmanovici proti Rumunsku*, č. 42250/02, § 98 a 100, 1. července 2008). Soud v této souvislosti odkazuje na poslední slova článku 5 odst. 3 Úmluvy, z nichž vyplývá, že pokud je již vazba odůvodněna pouze obavou, že by se stěžovatel mohl vyhnout hlavnímu líčení útěkem a jestliže je od něho možné obdržet záruky, že se k hlavnímu líčení dostaví, je třeba nařídít dočasné propuštění obžalovaného na svobodu (*Lelièvre*, cit. výše, § 97; *Vafiadis proti Řecku*, č. 24981/07, § 50, 2. července 2009).

V projednávané věci nabídl stěžovatel několikrát písemný slib a záruku, že se na vyzvání dostaví k soudu (viz § 25, 28, 30 a 32 výše). Z důvodů, které byly uvedeny výše, se soudy pokaždé vyslovily pro ponechání stěžovatele ve vazbě s tím, že záruky nejsou přiměřené. Je rovněž vhodné poznamenat, že vazba stěžovatele byla odůvodněna nejen obavou, že stěžovatel uprchne, ale také nebezpečím, že bude trestnou činností opakovat.

68. Soud se tak domnívá, že důvody, které české soudy uvedly k ponechání stěžovatele ve vazbě, z nichž zejména obava, že bude trestnou činností opakovat, se zakládaly na konkrétních jednáních stěžovatele a lze je považovat za „relevantní“ a „dostatečné“. Pokud tyto důvody přetrvávaly po celou dobu trvání vazby a jestliže zákonnost takového opatření byla předmětem mnohačetného přezkoumání, nelze soudům vytýkat, že se v textech svých rozhodnutí opakovaly.

69. Zbývá tedy přezkoumat průběh řízení. Soud v tomto ohledu připomíná, že obzvláštní rychlost, na kterou má obžalovaný, který je zadržen, právo při přezkoumání jeho případu, nesmí být na újmu úsilí soudců splnit jejich úkol s náležitou péčí (*Contrada proti Itálii*, 24. srpna 1998, § 67, Sbírka rozsudků a rozhodnutí 1998-V; *Pêcheur*, cit. výše, § 62).

V projednávané věci Soud neshledává, až na výjimku krátké nečinnosti mezi podáním obžaloby v říjnu 2004 a konáním prvního hlavního líčení v únoru 2005, zvláštní důvody pro to, aby kritizoval postup příslušných orgánů v projednávané věci. Délku vazby lze v daném případě přičíst složitosti vyšetřování a odročování jednání ve věci samé, ke kterým docházelo v důsledku toho, že se svědci k jednání nedostavili, a v jisté míře také chování stěžovatele,

který podával stížnosti systematicky proti všem vydaným rozhodnutím a vznesl několik námitek podjatosti.

70. S ohledem na konkrétní okolnosti případu se Soud domnívá, že předmětnou vazbu nelze považovat z důvodu délky jejího trvání, byť dlouhého, za excesivní.

Na základě toho Soud uzavírá, že nedošlo k porušení článku 5 odst. 3 Úmluvy.

II. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 5 Odst. 4 ÚMLUVY

71. Stěžovatel tvrdí, že řízení, v jejichž rámci napadal zákonnost své vazby, nebyla v souladu s požadavky Úmluvy, neboť soudy rozhodly v jeho nepřítomnosti, a aniž by ho k této otázce vyslechly, a protože nedodržely požadavek „rychlosti“. V tomto ohledu se dovolává článku 5 odst. 4 Úmluvy, který zní:

„Každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné.“

A. K osobnímu slyšení stěžovatele

72. Stěžovatel napadá jak řízení o prodloužení vazby, tak řízení ve věci jeho žádosti o propuštění z vazby na svobodu, s tím, že soudy rozhodly v jeho nepřítomnosti, a aniž by byl při rozhodování slyšen. V tomto bodě stěžovatel nesouhlasí s usnesením Ústavního soudu ze dne 21. listopadu 2006.

1. K přijatelnosti

73. Vláda vznáší tři námitky nepřijatelnosti.

Předně poznamenává, že tuto námitku stěžovatel uplatnil až ve formuláři stížnosti ze dne 13. července 2005, a nikoliv ve svém prvním podání ze dne 26. května 2005. Stěžovatel tak nedodržel šestiměsíční lhůtu, pokud jde o řízení o jeho prvních třech žádostech o propuštění z vazby (třetí řízení, ohledně něhož nebyla podána ústavní stížnost, bylo ukončeno dne 1. listopadu 2004) a pokud jde o čtyři rozhodnutí o ponechání ve vazbě vydaná z úřední povinnosti (čtvrté řízení skončilo dne 22. listopadu 2004).

Za druhé vláda uplatňuje námitku nevyčerpání vnitrostátních právních prostředků nápravy ve vztahu k rozhodnutím, která byla sice vydána za nepřítomnosti stěžovatele, ale která stěžovatel platně nenapadl u Ústavního soudu. V tomto ohledu vláda uvádí, že jedinými rozhodnutími, vůči kterým stěžovatel uplatnil u Ústavního soudu námitku, že nebyl osobně slyšen, jsou rozhodnutí ve věci jeho páté žádosti o propuštění z vazby na svobodu, která byla vydána dne 7. a 29. dubna 2005, a rozhodnutí o jeho ponechání ve vazbě vydaná dne 27. září 2005 a 18. října 2005.

Vláda konečně namítá, že počínaje dnem 27. září 2005 byl stěžovatel přítomen a vyslechnut vždy, když soudy v neveřejném zasedání rozhodovaly o jeho ponechání ve vazbě, s výjimkou zasedání dne 31. ledna 2007, kterého se odmítl zúčastnit (viz § 27 *in fine* výše). Vláda má tak za to, že pokud jde o rozhodnutí ze dne 27. září 2005 a období po něm následující, je stížnost zjevně neopodstatněná.

74. Stěžovatel opakovaně uplatňuje argumenty týkající se negativního postoje vnitrostátních soudů rozhodujících o opravných prostředcích a námitku založenou na nedodržení šestiměsíční lhůty považuje s ohledem na velký počet navzájem propojených řízení za příliš formalistickou. Vláda namítá, že pokud má být zkoumáno dodržení procesních

podmínek v řízení o ponechání ve vazbě či o žádostech o propuštění z vazby, šestiměsíční lhůta musí být respektována ve vztahu ke každému takovému řízení.

75. Pokud jde o námitku, že nebylo umožněno osobní slyšení stěžovatele, kterou stěžovatel uplatnil dne 13. července 2005, Soud konstatuje, že mu článek 35 odst. 1 Úmluvy neumožňuje přezkoumávat skutkové okolnosti projednávané věci a v rámci nich rozhodnutí o stížnostech stěžovatele, které předcházely 13. lednu 2005.

76. Soud dále považuje za vhodné připomenout, že článek 5 odst. 4 Úmluvy se použije na řízení, která vedou soudy na základě podání opravných prostředků ve věci zákonnosti vazby, tedy jednak na řízení o žádostech o propuštění z vazby na svobodu (pokud z těchto žádostí vyplývají otázky týkající se zákonnosti vazby), jednak na řízení o odvoláních podaných proti rozhodnutím o prodloužení vazby. Z toho vyplývá, že článek 5 odst. 4 Úmluvy se neuplatní již při přijetí rozhodnutí o prodloužení vazby vydaného z úřední povinnosti – cílem tohoto rozhodnutí je stanovit maximální dobu trvání vazby a „obnovit“ zákonný základ takového opatření ve smyslu článku 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy, a nikoliv přezkoumávat zákonnost vazby (viz mezi jinými *Toth proti Rakousku*, 12. prosince 1991, § 87, série A č. 224) – ale až od okamžiku, kdy je proti takovému rozhodnutí podána stížnost.

To znamená, že v projednávané věci Soudu nepřísluší, aby se na poli článku 5 odst. 4 Úmluvy vyjadřoval k okolnostem, za nichž bylo vydáno rozhodnutí ze dne 27. září 2005, které stěžovatel ve své stížnosti napadá.

77. V daném případě jde o posouzení otázky, zda řízení, na něž se vztahuje článek 5 odst. 4 Úmluvy, poskytla stěžovateli záruky uzpůsobené danému typu zbavení svobody, zda šlo o řízení kontradiktorní, která respektovala zásadu rovnosti zbraní, a zda stěžovateli tato řízení umožnila, aby byl účinně vyslechnut soudcem.

Dle českého právního řádu jsou k rozhodnutí o těchto otázkách zřejmě povolány pouze trestní soudy nebo nejvyšší soudy a právo, aby bylo vydáno takové rozhodnutí, popřípadě právo dosáhnout přiměřené nápravy bude v zásadě odlišné od práva na náhradu škody, zejména pokud vazba trvá, a může být tedy ještě předmětem odpovídajícího přezkumu. Nelze tak stěžovateli vyčítat, a vláda tak ostatně v této souvislosti ani nečiní, že nepodal návrh na náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb.; tím spíše, že by takovou žádost přezkoumávalo Ministerstvo spravedlnosti a občanskoprávní soudy, které nejsou příslušné nařídít propuštění zadržného na svobodu nebo jinak zjednat nápravu situace, která je napadána (viz, *mutatis mutandis*, *Haris proti Slovensku*, č. 14893/02, § 38, 6. září 2007). Naproti tomu český Ústavní soud je vedle trestních soudů takovými pravomocemi nadán (viz také § 55 výše), a je tak třeba posoudit, zda v případě, kdy nebylo dosaženo nápravy před trestními soudy rozhodujícími o opravném prostředku, představuje ústavní stížnost v tomto ohledu účinný právní prostředek nápravy. Vzhledem k tomu, že řízení podle článku 5 odst. 4 Úmluvy je samo o sobě obranou proti případným porušením článku 5 odst. 1 Úmluvy, je třeba zdůraznit význam základních povinností, jež vyplývají z článku 5 odst. 4 Úmluvy a z jejich dodržování ze strany příslušných soudů tak, aby nebylo nutné věc předkládat nejvyšším soudům. Nadále však platí, že se stěžovatel musel obrátit na Ústavní soud, aby vyčerpал všechny vnitrostátní prostředky nápravy. Pokud tak učinil výlučně ve vztahu k rozhodnutím ze dne 7. a 29. dubna 2005 (viz § 32 výše) a rozhodnutí ze dne 18. října 2005 (viz § 24 výše), vymezil tak pravomoc Soudu v dané věci.

78. Soud konstatuje, že pokud jde o tato tři rozhodnutí, není námitka zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 Úmluvy. Soud dále neshledal žádný jiný důvod nepřijatelnosti této námítky, a prohlašuje ji tedy za přijatelnou.

2. K odůvodněnosti

79. Podle stěžovatele je nepřipustné a v rozporu s článkem 5 odst. 4 Úmluvy, pokud vnitrostátní soudy, které rozhodují o ponechání osoby ve vazbě a o jejích žádostech o propuštění z vazby na svobodu, řeší tak závažnou otázku na neveřejných zasedáních a za nepřítomnosti dotčené osoby. Tvrdí, že řízení o stížnostech ve věci zákonnosti vazby musí respektovat stejné požadavky jako řízení, které vede k vydání prvotního rozhodnutí o uplatnění tohoto opatření. Tato zásada byla v projednávané věci opakovaně porušena, neboť soudy nepovažovaly za nutné získat jeho názor na vazbu a omezily se na stereotypní odůvodnění rozhodnutí.

80. Vláda připouští, že podle právní úpravy platné do přijetí nálezu Ústavního soudu, který byl vyhlášen dne 17. června 2005, rozhodovaly soudy o těchto věcech na neveřejných zasedáních, tj. s vyloučením veřejnosti, pouze za přítomnosti členů senátu a zapisovatele (viz § 44 výše). V projednávané věci je však třeba poznamenat, že od podání obžaloby dne 1. října 2004 probíhalo trestní řízení před soudem, a stěžovatel tak měl možnost vyjádřit se k vazbě během četných líčení ve věci samé; této možnosti také využil, když podal své poslední žádosti o propuštění z vazby na svobodu (viz § 33 a 34 výše). Navíc se počínaje dnem 27. září 2005 stěžovatel neveřejných zasedání ve věci jeho ponechání ve vazbě účastnil a během nich měl možnost se vyjádřit.

81. Soud připomíná, že první zárukou vyplývající z článku 5 odst. 4 Úmluvy je právo být účinně slyšen soudcem, jemuž je ve věci vazby podán opravný prostředek. Pokud jde o osoby zbavené svobody za podmínek uvedených v článku 5 odst. 1 písm. c) Úmluvy, článek 5 odst. 4 Úmluvy vyžaduje konání jednání; to musí být kontradiktorní, což běžně předpokládá zastoupení obhájcem a možnost případně dát předvolat a vyslýchat svědky [*Nikolova proti Bulharsku* [velký senát], č. 31195/96, § 58, ESLP 1999-II; *Reinprecht proti Rakousku*, č. 67175/01, § 31, ESLP 2005-XII; *Svipsta proti Lotyšsku*, č. 66820/01, § 129, ESLP 2006-III (výňatky)]. Kromě toho musejí být zásadní informace pro posouzení zákonnosti vazby určité osoby vždy poskytnuty jejímu právnímu zástupci způsobem přizpůsobeným dané situaci; obhajoba tedy musí být uvědomena o stanoviscích podaných státním zastupitelstvím a mít reálnou možnost se k nim vyjádřit (*Svipsta*, rozsudek cit. výše, § 129 a 137; *Krejčíř proti České republice*, č. 39298/04 a 8723/05, § 116, ESLP 2009-....).

82. Soud rovněž podotýká, že při určování, zda řízení spadající pod článek 5 odst. 4 poskytuje nezbytné záruky, je třeba přihlídnout ke konkrétní povaze okolností, za nichž probíhá (*Megyeri proti Německu*, rozsudek ze dne 12. května 1992, série A č. 237-A, § 22). Soud již připustil, že za jistých okolností, zejména tehdy, jestliže mohl dotčený stanout před soudem rozhodujícím o jeho žádosti o propuštění z vazby v prvním stupni a jestliže měl možnost v jakémkoliv okamžiku podat nový opravný prostředek, který by byl následovně projednán ve veřejném zasedání, není k dodržení procesních požadavků obsažených v článku 5 odst. 4 třeba, aby znovu stanul před soudem rozhodujícím o opravném prostředku (*Rahbar-Pagard proti Bulharsku*, č. 45466/99 a 29903/02, § 67, 6. dubna 2006).

83. Podle názoru Soudu nelze dojít k závěru, že řízení ve věci opravného prostředku proti prodloužení vazby a řízení o přezkumu žádosti o propuštění z vazby na svobodu vyžadují odlišné záruky a že osobní výslech zadrženého je nutný pouze v rámci řízení týkajícího se stížnosti proti rozhodnutí státního zástupce o ponechání zadrženého ve vazbě, jak to Ústavní soud podle všeho dovozuje ve svém nálezu vyhlášeném pod č. 239/2005 Sb. (viz § 49 *in fine* výše). Naproti tomu je třeba se ztotožnit s úvahami tohoto soudu, když zdůrazňuje právo obviněného být slyšen jako procesní strana za účelem zjištění jeho názoru na vazbu, a nikoli k získání dalšího důkazu, a když odmítl argument založený na tom, že

soudnímu jednání nebyl přítomen ani jeden z účastníků řízení (*Husák proti České republice*, č. 19970/04, § 44, 4. prosince 2008).

84. Soud, který se v projednávaném případě při posuzování věci omezuje pouze na rozhodnutí, která stěžovatel napadl před Ústavním soudem (viz § 77 *in fine* výše), považuje za nutné konstatovat, že první z těchto rozhodnutí byla přijata dne 7. srpna a 29. dubna 2005, tedy nikoli několik týdnů (*Grauzinis proti Litvě*, č. 37975/97, § 33, 10. října 2000) či měsíců (*Husák*, cit. výše, § 43), nýbrž rok a půl po slyšení stěžovatele, které se konalo dne 3. října 2003.

85. V této souvislosti Soud nepřehlíží argumenty uvedené v usnesení českého Ústavního soudu ze dne 12. října 2005, který vyjádřil obavu z určitého paralyzování trestního řízení, pokud by musel být obviněný vyslechnut pokaždé, když podá žádost o propuštění z vazby. Podle ustanovení § 72 odst. 3 českého trestního řádu má totiž obviněný právo podat takovou žádost 14 dní po té, co nabylo právní moci rozhodnutí o jeho předchozí žádosti, nebo dokonce častěji, pokud v žádosti uplatní nové důvody. V tomto ohledu Soud připomíná, že článek 5 odst. 4 Úmluvy přiznává zadrženému právo na přezkoumání zákonnosti jeho vazby v „přiměřených časových intervalech“ (viz, z mnoha jiných, *Jurjevs proti Lotyšsku*, č. 70923/01, § 57, 15. června 2006). Z toho plyne, že musí být možné realizovat v přiměřených intervalech rovněž právo býti vyslechnut soudcem, kterému byl předložen opravný prostředek proti vazbě. Jedná-li se o osobní svobodu, nelze nicméně kvalifikovat jako „přiměřené“ období takové, které jako v projednávané věci trvá rok a půl.

86. Co se týče rozhodnutí vydaného vrchním soudem dne 18. října 2005 na základě stížnosti, kterou podal stěžovatel proti rozhodnutí ze dne 27. září 2005, Soud poznamenává, že bylo vydáno na neveřejném zasedání a v nepřítomnosti stěžovatele a jeho advokáta. Stěžovatel tak neměl možnost vyjádřit se k důvodům, které byly uplatněny při jeho ponechání ve vazbě, o kterém bylo rozhodnuto dne 27. září 2005, a to za situace, kdy stěžovatel nebyl nikdy předtím slyšen v řízení, na které se vztahuje článek 5 odst. 4 Úmluvy.

87. Vrchní soud ve svém rozhodnutí ze dne 18. října 2005 mimo jiné uvedl, že § 242 trestního řádu nestanoví žádnou lhůtu pro přípravu stran ani nevyžaduje přítomnost obhájce obžalovaného, když je obžalovaný slyšen ve věci zákonnosti jeho vazby. Soud v tomto ohledu poznamenává, že poté, co Ústavní soud jako „pasivní zákonodárce“ zrušil dne 17. června 2005 ustanovení § 242 odst. 2 trestního řádu, které vylučovalo z účasti na zasedání jiné osoby než členy senátu a zapisovatele, jsou procesní aspekty přezkumu zákonnosti vazby v podstatné části upraveny v § 242 odst. 1 a § 243 trestního řádu (viz § 44 výše). Z nich vyplývá pouze to, že je nutná přítomnost všech členů senátu a zapisovatele, a že je-li třeba provést důkazy, děje se tak přečtením protokolů a jiných písemností. Podle názoru Soudu se tak stručná právní úprava nejeví jako dostačující, neboť ponechává příliš prostoru pro různé postupy a dostatečně nerespektuje práva obhajoby. V projednávané věci tak zmíněný zásah „pasivního zákonodárce“ nemohl sám o sobě napravit situaci, kterou stěžovatel napadal, neboť právní úprava ve své současné podobě stále výslovně nestanoví povinnost soudů vyslechnout zadrženého, pokud tyto soudy rozhodují o jeho žádostech o propuštění z vazby nebo jeho opravném prostředku proti rozhodnutí o prodloužení vazby. Kromě toho je vhodné zopakovat, že článek 5 odst. 4 Úmluvy vyžaduje konání kontradiktorního jednání, což běžně předpokládá zastoupení obhájcem a možnost případně dát předvolat a vyslýchat svědky. Je tedy zřejmé, že obhajoba může využít této možnosti a dobře se připravit, jen je-li informována dobrou a náležitou formou a s dostatečným předstihem. Ve věci zbavení osobní svobody je přitom zvláště důležité vyhovět obecnému principu právní jistoty a zabezpečit, aby aplikace zákona byla předvídatelná.

88. V každém případě pokud vrchní soud před přijetím svého rozhodnutí ze dne 18. října 2005 stěžovatele nevyslechl, nerespektoval základní záruky vyplývající z článku 5 odst. 4 Úmluvy, a zbavil tak stěžovatele soudního prostředku nápravy, který by vyhovoval požadavkům článku 5 odst. 4 Úmluvy.

K porušení předmětného ustanovení Úmluvy tedy v tomto ohledu došlo.

B. K požadavku urychlenosti

89. Stěžovatel namítá, že pokud jde o rozhodnutí vydané dne 16. srpna 2004 v rámci řízení o jeho třetí žádosti o propuštění z vazby, nebyl dodržen požadavek „urychlenosti“, a také zpochybňuje odpověď, kterou na tuto jeho námitku dne 12. října 2005 reagoval Ústavní soud. Rovněž upozorňuje na délku řízení o jeho ústavní stížnosti ze dne 13. ledna 2006, která směřovala mimo jiné proti rozhodnutí ze dne 18. října 2005, kterým byla zamítnuta jeho stížnost proti prodloužení vazby.

K přijatelnosti

a) Lhůta šesti měsíců

90. Vláda předně tvrdí, že námitka založená na pozdním doručení rozhodnutí ze dne 16. srpna 2004 je nepřijatelná pro opožděnost. S odvoláním na § 50 rozsudku *Husák* (cit. výše) se domnívá, že pokud stěžovatel nenamítá rovněž délku přezkumu své ústavní stížnosti ze dne 27. června 2005, která se týkala téže námitky, Ústavním soudem (viz § 32 výše), uplynula lhůta pro uplatnění této otázky u Soudu dne 1. května 2005, tedy šest měsíců po té, co mu bylo dne 1. listopadu 2004 doručeno rozhodnutí ze dne 16. srpna 2004. Stěžovatel přitom nedodržel ani lhůtu pro předložení této otázky Ústavnímu soudu a závěr Ústavního soudu o aktuálnosti zásahu, vyjádřený v jeho usnesení ze dne 12. října 2005, je třeba vnímat s ohledem na tuto opožděnost.

91. Soud považuje za nutné poznamenat, že na rozdíl od stěžovatele ve věci *Husák* (rozsudek cit. výše, § 47) uplatnil stěžovatel v projednávané věci námitku založenou na nerespektování požadavku „urychlenosti“ při doručení rozhodnutí ze dne 16. srpna 2004 ve své ústavní stížnosti podané Ústavnímu soudu dne 27. června 2005. Šedesátidenní lhůta stanovená pro předložení věci Ústavnímu soudu sice zřejmě dodržena nebyla, nicméně s ohledem na to, že Ústavní soud, když konstatoval, že zásah již není aktuální (počínaje 1. listopadem 2004), tuto námitku pro opožděnost neodmítl a zvolil argument zjevné neopodstatněnosti, má Soud za to, že lze rozhodnutí Ústavního soudu považovat za konečné vnitrostátní rozhodnutí; den jeho přijetí, tedy 12. říjen 2005, je tak v projednávané věci *dies a quo* šestiměsíční lhůty ve smyslu článku 35 odst. 1 Úmluvy. Vzhledem k tomu, že se stěžovatel obrátil na Soud dne 10. listopadu 2005, nelze vůči uplatňovat opožděnost.

Vzhledem k tomu, že v okamžiku podání této stížnosti Soudu neexistovalo žádné rozhodnutí zabývající se otázkou, jaký je v České republice účinný právní prostředek nápravy, na základě kterého mohou dotčené osoby namítat nerespektování požadavku rychlosti řízení zaručeného v článku 5 odst. 4 Úmluvy, nelze stěžovateli vyčítat, že se domníval, že je třeba v tomto ohledu podat ústavní stížnost.

Námitku opožděnosti, kterou vznesla vláda, je tak třeba zamítnout.

b) Vnitrostátní prostředky nápravy*i. Tvrzení stran*

92. Vláda uplatňuje námitku nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy z důvodu, že stěžovatel nepodal žádost o náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb. V tomto ohledu vláda nesouhlasí s rozsudkem *Krejčíř* (cit. výše, § 123 a 124), v němž Soud s důrazem na to, že právo na soudní přezkum zákonnosti vazby a právo domoci se náhrady jsou dvě odlišná práva, vázal účinnost právního prostředku nápravy prostředku uplatňujícího nedostatek urychleného rozhodování podle článku 5 odst. 4 na pravomoc soudu nařít v případě nedodržení tohoto požadavku propuštění zadrženého na svobodu.

93. Podle názoru vlády je třeba přísně rozlišovat mezi právními prostředky nápravy proti porušení článku 5 odst. 1 Úmluvy, kde jde vždy o zákonnost zbavení svobody, a stejně tak právní prostředky nápravy proti rozhodnutím vydaným v řízení, na která se vztahuje článek 5 odst. 4, kde musí náprava spočívat v propuštění zadrženého na svobodu, a právní prostředky nápravy proti porušení procesních požadavků podle článku 5 odst. 4, které se netýkají zákonnosti zbavení svobody. Namítá-li stěžovatel výhradně nedodržení některého z procesních požadavků vyplývajících z článku 5 odst. 4, zejména požadavku urychlenosti, nejde o rozhodování o zákonnosti zbavení svobody a výsledkem opravného prostředku nemusí být propuštění stěžovatele na svobodu. Podle vlády by bylo nepřijatelné a v rozporu s veřejným zájmem, který trestní řízení sleduje, pokud by muselo být zbavení svobody pokládáno za nezákonné pouze z důvodu nedodržení požadavku urychlenosti a pokud by stěžovatel musel být propuštěn na svobodu, přestože důvody vazby by stále trvaly. Existence průtahů v řízení podle článku 5 odst. 4 nemá za následek nezákonnost vazby a z toho důvodu ani nezakládá povinnost propustit stěžovatele na svobodu.

94. Vláda je přesvědčena, že v případech jako je projednáváný, kdy stěžovatel namítá s ohledem na článek 5 odst. 4 Úmluvy délku řízení o jeho žádosti o propuštění z vazby, je třeba použít stejná hlediska jako ta, která se vztahují na přiměřenou lhůtu ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy (samozřejmě aniž by byl směřován požadavek „přiměřené lhůty“ s požadavkem „urychlenosti“). Judikatura Soudu (*Pavletić proti Slovensku*, č. 39359/98, § 70, 22. června 2004; *Tám proti Slovensku*, č. 50213/99, § 48-49, 22. června 2004) ostatně nevyklučuje, aby mohl být kompenzační prostředek nápravy, který funguje v praxi, považován za účinný ve vztahu k porušení článku 5 odst. 4.

95. V této souvislosti vláda připomíná, že po novele provedené zákonem č. 160/2006 Sb. stanoví zákon č. 82/1998 Sb., že za nesprávný úřední postup se považuje také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě, přičemž odkazuje na články 5 a 6 Úmluvy. Zákon č. 82/1998 Sb. rovněž umožňuje náhradu nemajetkové újmy podle kritérií obdobných kritériím používaných Soudem. Na základě toho shledal Soud právní prostředek nápravy podle tohoto zákona účinným na poli článku 6 a vláda nevidí důvod, proč k němu přistupovat odlišně na poli článku 5. Vláda v tomto ohledu připouští, že není schopna na konkrétních případech prokázat, že daný prostředek nápravy funguje v praxi. Upozorňuje však, že se jedná o nový prostředek nápravy, neboť možnost náhrady nemajetkové újmy existuje až od 27. dubna 2006, a podotýká, že bude-li Soud nadále judikovat, že tento kompenzační prostředek nápravy není nezbytné vyčerpat k tomu, aby byla splněna podmínka vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy, nebudou jej stěžovatelé využívat. V této souvislosti vláda poznamenává, že v nedávném rozhodnutí *Phserowsky proti Belgii* [(roz.) č. 52436/07, 7. dubna 2009] posoudil Soud jako účinný ve věci délky trestního řízení právní

prostředek nápravy, který byl dříve uznán jako účinný pro délky civilních řízení, a to i bez předložení konkrétních případů.

96. S odvoláním na princip subsidiarity vláda uvádí, že prostředek nápravy na základě zákona č. 82/1998 Sb. poskytuje stěžovateli stejnou úroveň nápravy jako stížnost podaná Soudu, neboť se stěžovatel může domoci jak konstatování porušení svého práva zaručeného Úmluvou, tak náhrady škody. Je přitom zřejmé, že poskytnutím odškodnění by nebyl stát zbaven svých povinností, které pro něj vyplývají z článku 5 odst. 4 Úmluvy; jestliže česká právní úprava umožňuje podat novou žádost o propuštění z vazby na svobodu čtrnáct dní po právní moci zamítnutí předchozí žádosti a předpokládá pravidelný přezkum vazby z úřední povinnosti, nezpůsobilo by podání kompenzačního prostředku nápravy žádné nebezpečí svévole. Konečně se vláda – třebaže připouští význam preventivních prostředků nápravy – domnívá, že tyto prostředky nápravy nejsou realizovatelné za všech okolností. Například na poli článku 5 odst. 4, má-li být rozhodnutí vydáno v rádech dnů či týdnů, se nezdá být reálné, aby byl zajištěn přezkum průběhu řízení nezávislým orgánem a případně nařízeno urychlené pokračování v řízení. Za těchto podmínek je tedy kompenzační prostředek nápravy vhodným, ne-li jediným možným prostředkem nápravy.

97. Stěžovatel se k této otázce nevyjadřuje.

ii. Hodnocení Soudu

98. Podle ustálené judikatury orgánů Úmluvy má pravidlo vyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy, stanovené článkem 35 odst. 1 Úmluvy, poskytnout smluvním státům příležitost, aby zabránily nebo napravily porušení, která jsou vůči nim namítána. Pokud vnitrostátní orgány výslovně nebo v zásadě uznají a poté zjednájí nápravu porušení Úmluvy, pak se nejeví jako příliš slučitelné s podpůrným charakterem mechanismu ochrany zavedeného Úmluvou dublovat vnitrostátní instanční řízení řízením před Soudem. Úmluva svěřuje péči o to, aby bylo zajištěno požívání práv a svobod Úmluvou zaručených, především jednotlivým smluvním státům (*Gavril Yossifov*, rozsudek cit. výše, § 38). Soud má mít ve vztahu k národním systémům ochrany lidských práv subsidiární úlohu a je žádoucí, aby měly vnitrostátní soudy možnost řešit v počátku otázky slučitelnosti vnitrostátního práva s Úmluvou. Jestliže je i přesto podána stížnost do Štrasburku, musí mít Soud možnost využít stanovisek soudů, které jsou v přímém a nepřetržitém kontaktu s živými silami jejich zemí (*Burden proti Spojenému království* [velký senát], č. 13378/05, § 42, ESLP 2008-....).

99. Soud upozorňuje, že několik žalovaných států uplatnilo v nedávné době tvrzení, že žaloba na náhradu škody založená na odpovědnosti vnitrostátních orgánů představuje účinný právní prostředek nápravy, pokud jde mimo jiné o požadavek „urychleného rozhodnutí“ zaručený článkem 5 odst. 4 (viz například *Pavletić*, rozsudek cit. výše, § 65; *Gavril Yossifov*, rozsudek cit. výše, § 48; *Mooren proti Německu* [velký senát], č. 11364/03, § 55, ESLP 2009-....). Soud rovněž připouští, že jeho judikatura jasnou odpověď nedává (viz *Krejčíř*, rozsudek cit. výše, § 124 *in fine*; *Kandjov proti Bulharsku*, č. 68294/01, § 44, 6. listopadu 2008; *Gavril Yossifov*, rozsudek cit. výše, § 40 a 41; a další odkazy citované ve dvou posledně uvedených rozsudcích) a zpravidla tuto otázku ponechává otevřenou [*Tám*, rozsudek cit. výše, § 49-50; *Singh proti České republice* (rozh.), č. 60538/00, 6. července 2004; *Gavril Yossifov*, rozsudek cit. výše, § 51].

100. Soud zdůrazňuje význam preventivních právních prostředků nápravy a připouští, že takové prostředky nápravy lze stěží zavést, pokud se jedná o délku přezkumu zákonnosti vazby. Časová omezení požadavku „urychleného rozhodnutí“ jsou totiž tak přísná, že se zdá málo pravděpodobné, že by mohla být věc během této doby ještě předložena dalšímu orgánu,

aby nařídil případné urychlení uvedeného přezkumu. V kontextu české právní úpravy musí být žádosti o propuštění z vazby přezkoumány do pěti pracovních dnů a vazební věci mají být vyřizovány přednostně a s největším urychlením (viz § 37 a 43 výše). Z toho vyplývá, že průtahy při přezkumu zákonnosti vazby jsou pouze nahodilé a dané zvláštními okolnostmi každého případu (tak je tomu i v projednávané věci, kdy k prvnímu průtahu v řízení došlo zřejmě v důsledku pochybení soudního tajemníka).

101. Opětovně je třeba zdůraznit význam primárních povinností, které vyplývají z článku 5 odst. 4 Úmluvy. Pokud by však i přesto mělo dojít k nedodržení požadavku „urychlenosti“ ze strany vnitrostátních soudů, má Soud za to, že lze v takovém případě v zásadě kompenzační prostředek nápravy připustit jako účinný, a to za podmínky, že může vést ke konstatování porušení Úmluvy a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, zejména za nemajetkovou újmu. Stejně jako žalovaná vláda se Soud dále domnívá, že právní prostředek nápravy, který umožňuje vznést námitku založenou na požadavku rychlosti ve smyslu článku 5 odst. 4, nemusí, aby byl účinný, nutně vést k propuštění stěžovatele z vazby, neboť se netýká vazby jako takové, ale určení, zda bylo dodrženo časové omezení „urychlenosti“. Za těchto podmínek dle Soudu nic nebrání tomu, aby byl takový kompenzační prostředek nápravy přezkoumán občanskoprávními soudy (na rozdíl – jak je tomu v českém systému – od opravných prostředků týkajících se ostatních procesních záruk vyplývajících z článku 5 odst. 4, viz § 77 výše).

102. Z těchto důvodů a máje na zřeteli, že český Ústavní soud nemůže přijímat konkrétní opatření za účelem urychlení řízení ani dotčeným osobám přiznat jakoukoliv náhradu (viz *a contrario Haris*, rozsudek cit. výše, § 42), a to ať už pro porušení vnitrostátního práva nebo Úmluvy, se Soud domnívá, že ústavní stížnost upravená zákonem č. 182/1993 Sb. není, pokud jde o námitku založenou na „urychlenosti“, přiměřeným a účinným právním prostředkem nápravy, který musí stěžovatelé vyčerpat předtím, než předloží věc Soudu. Nepřiměřená povaha tohoto prostředku nápravy ostatně vyplývá z usnesení Ústavního soudu ze dne 12. října 2005 vydaného v projednávané věci (viz § 32 výše). Soud nicméně připomíná, že pokud stěžovatelé předloží Ústavnímu soudu námitky založené na nezákonnosti nebo době trvání vazby nebo na nedodržení procesních požadavků (jiných než rychlost řízení) obsažených v článku 5 odst. 4 (viz § 55 a 77 výše), musí i řízení před tímto soudem respektovat požadavek „urychlenosti“ (*Smatana*, rozsudek cit. výše, § 123).

103. V projednávané věci vláda stěžovateli vytýká, že neuplatnil kompenzační prostředek nápravy upravený zákonem č. 82/1998 Sb., ve znění novely č. 160/2006 Sb. účinné dne 27. dubna 2006. Soud upozorňuje, že § 13 odst. 1 a § 31a tohoto zákona upravují přiznání přiměřeného zadostiučinění jako náhradu za nemajetkovou újmu – nikoliv již pouze za majetkovou újmu – způsobenou nesprávným úředním postupem, jako je porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě. Pojem přiměřená lhůta je uveden s odkazem na články 5 a 6 Úmluvy (viz § 45 a 46 výše).

104. Soud připomíná, že ve svém rozhodnutí ve věci *Vokurka proti České republice* [(rozh.) č. 40552/02, 16. října 2007, § 65] dovodil, že prostředek nápravy zavedený do českého právního systému novelou č. 160/2006 Sb. lze považovat za účinný a dostupný právní prostředek nápravy pro případ překročení „přiměřené lhůty“ v každém soudním řízení, na které se vztahuje článek 6 odst. 1 Úmluvy.

105. Na základě výše uvedených úvah a vzhledem k tvrzením žalované vlády a k účelu novely č. 106/2006 Sb. se Soud domnívá, že v současné době nic nebrání tomu, aby mohl být kompenzační prostředek nápravy použit v otázce rychlosti přezkumu zákonnosti vazby ve smyslu článku 5 odst. 4. Skutečnost, že vláda neuvádí žádné soudní rozhodnutí o

této otázce, je zřejmě dáno tím, že od účinnosti uvedené novely uplynula příliš krátká doba, a také tím, že judikatura Soudu do současné doby stěžovatele nepodněcovala k tomu, aby takový prostředek uplatnili (viz též § 99 výše). Soud v tomto ohledu připomíná, že i když existují pochybnosti o možnosti úspěchu vnitrostátního prostředku nápravy, je přesto nutné jej podat. Nic nebude bránit stěžovatelům v tom, aby poté, co uplatnili kompenzační prostředek nápravy, předložili věc Soudu, který bude moci případně přehodnotit svůj postoj.

106. Soud v projednávané věci poznamenává, že podle přechodných ustanovení zákona č. 160/2006 Sb., která zakotvila zvláštní roční promlčecí lhůtu ve prospěch osob, které před účinností uvedeného zákona podali stížnost k Soudu, mohl stěžovatel požadovat náhradu škody dokonce i za skutky, ke kterým došlo v roce 2004 a 2005. Vzhledem k tomu, že stěžovatel této možnosti před 27. dubnem 2007 nevyužil, nesplnil podmínku vyčerpání všech vnitrostátních prostředků nápravy stanovenou v článku 35 odst. 1 Úmluvy.

Z toho vyplývá, že tato námitka je nepřijatelná podle článku 35 odst. 1 a 4 Úmluvy.

III. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

107. Článek 41 Úmluvy zní:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přiznává v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

108. Stěžovatel požaduje částku 20 000 €, avšak svou žádost nerozepisuje do jednotlivých rubrik a nijak ji nedokládá.

109. Vláda se domnívá, že vzhledem k tomu, že stěžovatel nevyhověl požadavkům článku 60 jednacího řádu Soudu, měla by být jeho žádost zamítnuta v celém rozsahu. Subsidiárně má vláda za to, že by neměla být poskytnuta žádná částka jako úhrada majetkové újmy, a pokud jde o případnou náhradu morální újmy, ponechává tuto otázku na uvážení Soudu.

110. Soud se domnívá, že pokud stěžovatel neupřesňuje způsobenou škodu, ani ji nedokládá, je třeba jeho žádost chápat pouze jako žádost o náhradu morální újmy. Nicméně vzhledem k tomu, že stěžovatel nedodržel požadavky stanovené v článku 60 odst. 1 a 2 jednacího řádu Soudu, je nutné částku, která je obvykle přiznávána za porušení Úmluvy konstatované v projednávané věci, snížit.

111. Soud na základě principu spravedlnosti proto stěžovateli přiznává částku 2 600 € jako náhradu morální újmy.

B. Náklady řízení

112. S ohledem na výše uvedené je třeba mít za to, že stěžovatel nepožaduje náhradu vzniklých nákladů řízení. Soud se domnívá, že tedy není nezbytné o této otázce rozhodovat.

C. Úrok z prodlení

113. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální záůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *prohlašuje* stížnost za přijatelnou, pokud jde o námitku založenou na článku 5 odst. 3 a námitku založenou na článku 5 odst. 4 týkající se neprovedení osobního slyšení stěžovatele v řízeních, jejichž výsledkem bylo vydání rozhodnutí ze dne 7. a 29. dubna 2005 a rozhodnutí ze dne 18. října 2005, a ve zbytku za nepřijatelnou;
2. *rozhoduje*, že nedošlo k porušení článku 5 odst. 3 Úmluvy;
3. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 5 odst. 4 Úmluvy, pokud jde o nekonání osobního slyšení stěžovatele;
4. *rozhoduje*,
  - a) že žalovaný stát má stěžovateli zaplatit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle článku 44 odst. 2 Úmluvy, částku 2 600 € (dva tisíce šest set eur), a případnou částku daně, kterou by stěžovatel byl povinen zaplatit, které se převedou na české koruny podle kursu platného ke dni zaplacení, jako náhradu morální újmy;
  - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do zaplacení bude stanovená částka navyšována o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
5. *zamítá* v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 28. října 2010 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 jednacího řádu Soudu.

Claudia Westerdiek
tajemnice

Peer Lorenzen
předseda